

JUSTIITS- JA DIGIMINISTEERIUM

Riigikohus
info@riigikohus.ee

Teie 06.03.2026
Meie 23.03.2026

nr 5-25-80/17
nr 10-3/475

JDM vastus täiendavatele küsimustele PSJV asjas 5-25-80

Edastan käesolevaga vastused Riigikohtu täiendavatele küsimustele põhiseaduslikkuse järelevalve asjas nr 5-25-80.

1.1 Kas kinnisasja avalikes huvides omandamise seaduse § 4 lg 1 p 11 alusel on lubatud omandada kinnisasja, mille niiskusrežiimi mõjutab või mille üleujutamise toob kaasa olemasoleva paisu kasutamine?

Kinnisasja avalikes huvides omandamise seaduse § 4 lõike 1 punkti 11 alusel ei ole üldjuhul lubatud omandada kinnisasja üksnes seetõttu, et seda mõjutab olemasoleva paisu kasutamisest tingitud niiskusrežiimi muutus või üleujutus. Selle sätte eesmärk on tagada juurdepääs veekogule või kultuurimälestisele ning nende objektide säilimise kaitse, mistõttu peab omandamise alus olema otseselt seotud kas juurdepääsu loomise või vastava objekti säilimise tagamise vajadusega. Paisutamisest tulenevad mõjud – nagu maa niiskusrežiimi muutumine või üleujutuse oht – ei kujuta endast ei juurdepääsu loomist ega kultuurimälestise või veekogu säilimise tagamist, mistõttu ei saa neid käsitada p 11 kohaldamist õigustava alusena. Erandina võib kõne alla tulla selle sätte rakendamine üksnes juhul, kui pais ise on kultuurimälestis või vajab toimimise tagamiseks juurdepääsu, ning kinnisasja omandamine on seetõttu vältimatult ja otseselt vajalik paisu säilimise või toimimise tagamiseks. Sellisel juhul peab aga esinema selge ja vahetu funktsionaalne seos juurdepääsu või säilimise eesmärgiga, mitte pelgalt paisutuse mõjudest tingitud kinnisasja kahjustus. Pelgalt paisutuse mõjud nagu niiskusrežiimi muutus või üleujutus ei anna alust kinnisasja omandamiseks KAHOS § 4 lõike 1 punkti 11 alusel.

1.2 Kas Keskkonnaamet võib VeeS § 192 lg 2 alusel antava veeloa kõrvaltingimusena (haldusmenetluse seaduse § 53) kehtestada veeloa taotleja kohustuse hüvitada maaomanikule paisutamise kahju?

Keskkonnaamet ei või VeeS § 192 lõike 2 alusel antavale veeloale kehtestada kõrvaltingimust, millega pannakse loataotlejale kohustus hüvitada maaomanikule paisutamise kahju. Keskkonnaamet on oma Riigikohtule esitatud arvamuses selgelt kinnitanud, et VeeS § 192 lõige 2 ei sisalda volitusnormi, mis võimaldaks haldusorgani diskretsiooni korras määrata veeloa tingimusena kahju hüvitamise kohustust. Samuti puudub kehtivas õiguses laiemalt regulatsioon, mis sätestaks korra või mehhanismi paisutamisest tuleneva kahju hüvitamiseks olukorras, kus paisutamine toimub ülekaalukates avalikes huvides ning ilma mõjutatud maaomaniku nõusolekuta. Sellest tulenevalt ei saa Keskkonnaamet tugineda haldusmenetluse seaduse §-le 53, et kõrvaltingimuse kaudu sellist kohustust iseseisvalt luua, sest kõrvaltingimusi võib seada üksnes juhul, kui seadus annab selleks selge volituse.

Kuna õigusruumis puudub nii vastav volitusnorm kui ka spetsiifiline hüvitamiskord, tuleb jääda seisukohale, et regulatsioon on puudulik ning seaduse tõlgendamine nii laialt, nagu seda on teinud teised menetlusosalised, ei ole kooskõlas põhiseaduse §-ga 14, mis nõuab riigilt põhiõiguste tõhusat ja selget menetluslikku kaitset.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Liisa-Ly Pakosta
justiits- ja digiminister

Eleri Kästik 57808738
eleri.kastik@justdigi.ee